

2026-й-сан-январдин юндин варцарин нетижайрай Дагъустан-ди федераль-ный бюджетдиз 15,2 милли-ард манат налогрин пулар ракъурна. Идакай Росси-ядин ФНС-дин региондин Управлениди хабар гана. Алатай йисан талукъ тир де-вирда аниз 9,8 миллиард ма-нат ракъурна. ИкI и рекъем 55,1 процентдин артух хъана. И жигъетдай 2026-йисан зур йисан планар 3,1 миллиард манат пул артух алаз тама-марнава. И жигъетдай асул артух пул НДС-дай атанва: вири саналди 11,6 миллиард манат пул. Артух хъунин къадарди 59 процент теш-килзава.

ЩИШИ ДУЬНЬЯ

Ахтынская районная общественно-политическая газета

“НОВЫЙ МИР”

1928-йисалай акъатзава. №29 (9049) арбе, 22-июль, 2026-йис.

Къимет 10 манат

12+

ФОЛЬКЛОРДИН ЮГЪ

Хуш гуьгъуьлар аваз хъфена

Алай йисан 17-июлдиз Ахце-гъа фольклордин Сад тир Югъ гегъеншдиз къейдна. Адакай културадин ирс машгъур авунин ва хъунин рикIел аламукъдай сувар хъана. Гъар йисуз киле тухузвай и серенжемди чкадин хейлин агъалияр ва мугъманар вичел желбна. Гъа икI, сувар Ахцегърин чилин адетрин дев-летлувал къалурна. Райондин къил Абдул-Керим Палчаеван тIварунхъай экъечIна рахай де-путатрин райсобраниедин Пред-седатель Гъажимурад Парпачева несилрилай несилралди милли ивиар хуьнин важиблувал къейд-на ва муниципалитет културадин рекъай вилик тухуник гъар сада кутазвай паюникай суьгъбетна.

Суварин тешкилатчи тир Ахцегъ райондин културадин Управленидин работникрин къу-

ватралди гъазурнавай концертдин программади анал килин чка къазвай. Сувар киле тухузвай вири вахтунда халкъдин къуьлери ва рикIиз таъсирдай манийри ван ийизвай. Абуру инал алай са кас-ни къайгъусуздаказ тунач. «На-бережный» парк хуш гъаларив ацIанвай: мугъманриз самовардай атирлу чай теклифзавай, дагъдин таза гъавади ва вацIун къезил гару тIебиатдихъ галаз садвилдин гъисс багъишзавай.

Рутул райондай тир мугъман Вали Шагъбанован экъечIунар суварин иштиракчийриз иллаки бегенмиш хъана. Адан гъар са экъечIун кIватI хъанвайбуру гурлу капар ягъуналди, къар-шиламишна. Серенжем кубъгъ жедалди инсанрихъ суварин гуь-гъуьлар авай. Абур мярекатдилай рикIера хуш гъиссер аваз хъфена.

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА СОВЕЩАНИЕ

Важиблу месэлаяр веревирдна

Райадминистрациядин нубатдин совещание 20 - июлдиз «Ахцегъ район» МР-дин къил Абдул-Керим Палчаева дяведин махсус операция давам жезвайди къейдуналди башламишна.

«Гъайиф хъи, хкатунарни ава, чи буржи Ватан патал чанар гайи абур рикIел хуьн ва хизанриз алакъдай куьмекун я» – келимайралди алава къавуна ада ва СВО-да кечмиш хъайи Мегъамед-Расул Бейбалаеван къамат рикIел хуьн яз са декъикада кисна акъвазун малумарна.

Ахпа гаф райадминистрациядин централизованвай бухгалтерия-дин директор Фазил Абдурагъимоваз гана. Ада райондин бюджетдин ва казённый идарайрин руководителри официальный интернет-порталда финансинни бюджетдин малуматар эцигун лазим тирдан гъакъиндай лагъана.

Совещаниедал райондин уьмуьрдин важиблу са жерге маса ме-сэлайризни килигна: яшайишдин амуькяяр тухунай хъанвай буржар вахтунда ахлудун; мумкин тир ЧС-дин шартIара агъалияр медицина-дин сифте куьмек гуниз гъазурун; кIелунин цIийи йисаз гъазурун яз, школяр ремонт хъувун ва икI мад.

Депутатрин райсобраниедин председатель Гъажимурад Парпачев залдавайбурун дикъет района «Пушкинская программади» киле тухузвай кIвалахдал желбна ва музейрани културадин идарайра ам активламишун лазим тирди лагъана.

Районда спортдин, туризмдин ва жегъилрин политикадин Управле-нидин начальник Мадлена Гъажиевади Дербент шегъерда «Ковровый код Дагестана» тIвар алаз чIехи выставка тешкилзавайдакай ва и мяре-катда Ахцегъ райондин векилрини, бубайрин куьгъне надир чешнейрин халичаяр къалуриз, иштиракдайдакай хабардарна.

ГЪИЧ СА КАСНИ, ГЪИЧ СА ЗАТНИ РИКIЕЛАЙ ФЕНВАЧ!

Ватандин ЧIехи дяведа баркаллу лезгияр – къушунрин къилер!

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Ватандин ЧIехи дяведин четин йисара Дагъустандин лап зурба, баркаллу пуд лезги хикай – Абилов Магъмуд, Къулиев Якъуб ва Заманов Хайирбег – дивизийрин машгъур командирар хъана. Ватандин азадвални аслу туширвал патал чанар къурбанд ийиз гъазур абуру, четин шартIара дяведин къетIен бажарагълувал ва жуьрэтлувал къалуруналди, душмандин винел ЧIехи Гъалибвал къачуник чпин еке пай кутуна. Ватандиз вафалувили, игитвили чешнейрай, дагъви полководцрин женгери рехъ Гъукуматдин гзаф къадар шабагъралди нурламишна. Баркалла!

М. АБИЛОВ

Советрин военный деятель, генерал-майор Абилов Магъмуд Абдул-Ризаевич (1898-1972) геле Граждан дяведин ва Со-ветрин власть тескиьарзавай йисара Къаджаридин дагълара Гуржистандин меньшевикрин гъукуматдин яракълу дестей-рихъ галаз ва Хасан вирич патавни Халхин-Гол вацIал Япо-ниядин чапхунчийрихъ галаз (1938-1939-йисара) киле фейи къати женгера вилегъ командир яз машгъур хъана. Ватандин ЧIехи дяведин вахтунда ам, къу-шунрин чIехи соединенидин киле акъвазна, дяведин везифа-яр лайихлувилелди гъализ хъайи авайни авачир са дагъустанви (Азербайжанда къведакай сад) я.

М.А.-Р. Абилован дяведин игитвилер Гъукуматди гзаф орденралдини медалралди къейднава: Ленинан орден (21.02.1945), Яру Пайдахдин 5 орден (14.02. 1943; 19.11. 1944; 3.11.1944; 10.02.1945; 15.11.1950), восточно-Прус-ский группировка кукIварунай Суворован 2-дережадин орден (15.04.1945), Рославль шегъер азад хъувунай ва Десна вацIалай элячIунай Кутузован 2-дережа-дин орден (28.09.1945), Берли-дин патав душмандин чIехи къу-шун кукIварунай Богдан Хмель-

ницкийдин 2-дережадин орден (29.05.1945), Яру Гъед орден, «XX лет Рабоче-крестьянской Армии» (1938) медаль, Кёнигс-берг, Берлин азад хъувунай ва са жерге юбилейный медалар, гъакI къецепатан уьлквейрин шабагъар – «Орден Почётного легиона США», «Орден Виртути Милитории 5-класса Польской Республики» ва масабур.

Шабагърин ихътин чIехи кIватIалди, якъин, адан Ватан-дин ЧIехи дяведин (бригададин командирвилелай эгечIна дивиз-ийрин командирвилдин дережа-даваз) ва гуьгъуьнин йисарин уьмуьрдин баркаллу рекъин гъакъиндай шагъидвалзава. Ша-багърин документа къетIендиз къейднавайвал, «дяведин лап четин шартIарани дуьз рекъер жагъуриз, ам вич къушунрин киле жедай. Операциядин агалкъун са къуватдалди ваъ, фагъумлу тактикадин савадлу-вилелди къазанмишдай...».

Магъмуд Абилован женги-нин уьмуьрдай Кутузован 2-де-режадин орден къачур анжах са агъвалат. 1943-йисан сентябрдиз Абилован командованиедик квай пияда аскеррин 70-дивизия къати женгеривди агалкъун-ралди вилик физвай. ТIебии манийвилерин Сож вацIалай элячIна, плацдармаяр къаз-къаз, Рославль шегъер фашистрикай азад хъувуни ва Десна вацIалай элячIна чIехи плацдарм къуна хуьнин женгера адан къушунар иллаки тафаватлу хъана. Не-тижада душмандин оборона чукурна ва къулухъай къезвай чI аскерриз йигиндиз виликди гъужумдай мумкинвал гана.

Генерал-майор Якъуб Къу-лиев (1900–1942) – Граждан дяведин ва Туьркистанда Со-ветрин власть тескиьарунин къати женгери активный иш-тиракчи, атлу къушунрин (ка-валерия) машгъур командир. 1918-йисалай 1941-йисалди

Я. КЪУЛИЕВ

женгера красноармеецдилай полковниквилдин дережадив агакъна, баркаллу рехъ фена. Адан башчивилин бажарагъ ил-лаки 1941-йисан 22-июндилди дагъдин атлу къушунрин дивиз-иядин киле акъвазна тухвай Ватандин ЧIехи дяведа ачух хъа-на. Якъуб Къулиеван лайихлу-вилерикай рахайтIа, 10 йисалай гзаф вахтунда Юкъван Азияда басмачрин отрядрихъ галаз женг чIугуна. Иллаки 1931-йисан майдиз «Кзыл-Каты» къуюдин патав Мурат-Али-ханан аскер кукIвар авунин женгина игит-вилер къалурна. 1936-йисуз М.В.Фрунзедин тIварчихъ галай Дяведин академия агалкъунрал-ди кубъгъай вилегъ дагъвиди къумлух чуьлдин шартIара атлу къушунрин женгинин тежри-ба умумиламишуналди «Бой кавполка в песках» («Фрун-зевец» газет, 1940-йис) ва дя-ведин илимдин са жерге маса кIвалахар кхъена.

Якъуб Къулиеван женгинин рехъ-лайихлувилер Гъукуматдин чIехи наградайралди къейдна: женгинин тапшуругъар чеш-нелудаказ киле тухуз, къетIен жуьрэтлувилерай – Ленинан орден (1943-йисан 22-февраль, къейдалай къулухъ); Яру Пай-дахдин кве орден (11.01. ва 14.11.1942.); басмачрихъ га-лаз дявейра къетIен дирибаш-вилерай Туьркмен ССР-дин Зегъметдин Яру пайдахдин орден (1931); «XX лет РККА» (Рабоче-Крестьянской Красной Армии) медаль (1938)...

Къушундин килин дяведин рекъин са вакъиа. 1942-йисан

Ватандин Чехи дяведа баркаллу лезгияр – кьушунрин кьилер!

ноябрдиз Сталинград шегьердин патав, Курган-Соляной-Уманцево района, генерал-майор Якъуб Къулиеван регьбервилек квай атлу кьушунрин дивизиядин 61-рейд дяведин тежрибадин тарихда гьатна. Сталинграддин фронтдин командованиедин Къарардалди Къулиеван дивизияди душмандин далупатан дериндиз чинебан гужлу гьужумна. Атлу аскерар вичи гьужумриз тухуз, душмандин 50 танкунин мотопехота акъвазарна ва ахпа абур 5 километрдин кьулухъ гадарна. Серсер хьайи душман кьуватдай аватна ва идакди советрин пияда кьушунар гужлу гьужумдиз кьарагьна. Нетижада 22-25-ноябрдиз Румыниядин атлу кьушунрин дивизия тамамвилелди барбатгана: 800 аскерни офицер кьена, 25 кас есирда гьатна, 18 туп, 15 пулемёт ва дяведин маса тадаракар кьуна. Аквадай хьтин хкатунар душмандин 1 ва 4-пияда дивизийризни хьана.

Четин и тапшуругъ лап хьсандиз кьилиз акъудунай командованиеди адан жуьрэтлувал Яру Пайдах ордендалди кьейдна. Гьайиф хьи, и женг лезги комдивдин дяведин ре-кьин эхиримжибурукай сад хьана. 1942-йисан 19-декабрдиз Котельниково района ам душмандин бомбардировкадик акатна. Залан хер алай командир юлдаши куклвар хьанвай машиндай ахкьудна, чуьлдин госпиталдив агакьарна, амма духтуривай куьмекиз хьхьанач...

Хьсанвал квадар тийидай несилрин риклера Якъуб Къулиеван кьамат эбеди я. Ватандин Чехи дяведин йисара дивизиядин командир дагъустанви вичин 2-ватанда – Туькменистандин Мары шегьерда Мургаб вацун кьерехдив гвай ял ядай Чехи багда кучудна, сурал игитдиз бюст эцигнава. Адан умуьрдинни женгинин ялавлу рехъ писатель А. С. Кибальникова «Генерал Якуб Кулиев» (Ашхабад, 1970) ва «Огненные рубежи» (Ашхабад, 1979) мемуарин ктабра кьалурнава. 1973-йисуз туьркменрин композитор Дурды Нурыева симфониядин оркестр патал «Поэма памяти генерала Кулиева» тлвар алай Чехи эсер кхьенва. «Сталинградская панорама» музейда адаз кьилди стенд бахшнава.

Х. ЗАМАНОВ

Полковник Заманов Хийирбег Демирбегович (1907-1983) – лезгийрикай Ватандин Чехи дяведа дивизиядин кьиле акъвазай кьисайрик квай хьтин дирибашвили коммандир. Гьиле яракъ аваз ам жергедин аскердилай комдивдин дережадиз хкаж хьана. Гьеле 1939-йисуз Советринни-финрин дяведа 8-армиядин кьурулушдик кваз женгера ва 1941-йисан июлдилай пияда кьушунрин 17-дивизиядин 1316-полкунин штабдин начальникдин куьмекчи яз тафаватлу хьана. Дявдин эхирда (1945-йисан 8-февралдилай) Житомирдин Яру пайдахдин пияда кьушунрин 304-дивизиядин командирди Верхнесилезский, Моравско-Остравский ва Пражской гьужумрин Чехи операцийра иштиракна. Адалай вилик ам полкунин командир ва дивизиядин командирдин заместитель тир.

Х.Д. Заманова Москва хуьнин, Орёл, Воронеж, Киев, Львов, Варшава, Краков, Прага, Дембица шегьерар азад хьувунин женгера иштиракна, кьуд сеферда хирер хьана. Адан женгинин кьегьалвилер са шумудра Верховный Главнокомандующий И.В.Сталинан приказа кьалурнава. Винидихъ кьалурнавай шегьерар азад хьувунай дагъви командирдин лайихлувилер лап вини дережада кьейдун яз, Москвада 7 сеферда салютар яна. Заманован женгинин кьегьалвилер Ленинан ордендалди, Женгинин Яру Пайдахдин 4 ордендалди, Суворован, Кутузован, Александр Невскийдин, Яру Гьед, Ватандин Чехи дяведин 1-дережадин орденралди ва 10-лай гзаф медалралди кьейднава. Рикле кичи тахьунай, кьетГен жуьрэтлувилай ва дяведин бажарагъвилай юлдаши адаз «Багратион» тлвар ганвай. Командованиеди Х.Д.Заманов генерал-майорвилдин чин ва Советрин Союздин Игитвилдин тлвар гунизни кьалурнай, амма, вучиз ятлани абур адаз кьисмет хьанач.

Полковникдин женгинин умуьрдин лап ачух вакъиайрикай сад 1941-йисан ноябрдиз Москвадин оборонадихъ галаз алакьалу я. А макъамда стрелковый батальондин командир Заманов вичин кьушунни галаз меркез хуьнин лап хаталу Можайский патахъ ракурна. Гьалар лап кьурхулубур тир: гитлеровчийри кьати гьужумар ийиз, абур Москвадив агакьдалди анжах 27 километр амай. Оборонадин кьилин сенгер Можайск района иллаки ажугьлу, инсафсуз дяве кьизмиш хьана. Фашистрин танкаринни самолётрин гьужумрин далдадик кваз пияда аскерарни мукуьв агатзавай. Амма Заманован батальонни квай дивизия Клевиз акъвазнавай ва ара-аракси гьужумризни кьарагъзавай. Гуьллейрин харцизни килиг тавуна, вилик сенгерин женгина буйругьар гузвай командирдин хуси чешнеди аскерар руьгьламишзавай. Гьа дяведин жуьрэтлувилай чешнелу командир Хийирбег Демировичаз Женгинин Яру Пайдах орден гана. Им адаз Ватандин Чехи дяведа гьукуматдин виридалайни Чехи сифте шабагъ тир.

Несилрин риклера Х.Д. Заманован тлвар эбеди я: кьетГен гьуьрметдин лишан яз, Махачкъалада ва хайи Усугъчай хуьре адан тлварцихъ куьчяр гала, цларал мемориалдин кьулар алкьурнава.

Тарихдин чин: Руслан Ашуралиевавай чуьнуьхай гьалибвал

Алай йисуз Дагъустандин спортдин тарихда лишанлу вакъиадин 50 йис тамам жезва. И вахтунда Монреалда кьиле фейи Олимпийский кьугъунра дагълух крайдин векилри кьизилдин кьве медаль кьазанмишна.

Кьуршахар кьунин турнир бегьем хьайидалай кьулухъ Монреалда янавай и шикилдай акъвазайвал, Ашуралиевахъ ва адан насигьатчи Али Алиевахъ акъван хьсан гуьгьуьлар авач.

Океандихъай гьалибчийр яз кьуршахар кьадайди тир Владимир Юмин ва фехтовальщик Владимир Назлымов хтана. А вахтунда медаль авачиз амукуьайди анжах Мюнхенда 1972-йисуз кьиле фейи Кьугъунрин буьруьнждин призер Руслан Ашуралиев хьана. Ам 74 килограммдин заланвилдин категориядай кьвед лагъай алахъуналди олимпийский клуклуш муьтлуьгъариз клан хьайи вахтунда анжах 4-чкадал рази хьуниз мажбур хьанвай.

Са йис идалай вилик Руслан дуьньядин чемпионатда конкуренцияда авачир ва ам кьвед лагъай сеферда олимпийский пьедесталда хкаж хьун лазим тир. И кар кьилиз акъат тавуникди бажагъат ада туьгьметар кьазанмишна. Стартдин акъажунра

махачкъалави вичин кьилин конкурентдихъ – иранлу Масур Барзегърахъ галаз гуьруьшмиш жезвай. Ам адан винел Минскда 1975-йисуз кьиле фейи дуьньядин чемпионатдин финалда гьалиб хьана. Ашуралиев и сефердани адан винел гьалиб хьана. Ахьтин фикирдал кьезвай хьи, гила вичин мурад кьилиз акъудиз адаз са куьннин манийвал гудач. Амма кар маса патахъ элкьвена. Ирандин делегацияди вичин раз-исузвал малумарна ва гуьгьуьнин юкуьз кьабулай кьарар советрин спортсмендин хийирдиз хьанач.

– А вахтунда, мумкин я, спортдин тарихда сифте яз видеозаписдикай менфят кьачуна, – рикел хкизвай а вахтунда СССР-дин хкянавай командадин кьиле акъвазай Юрий

Шагьмурадова. – Гуьжет алай вакъиадиз (эпизоддиз) килигай зун а кардихъ инанмиш хьана хьи, судьяйри кьабулай сифте кьарар дуьзди тир. Амма гьатта судьяяр гьалатI хьайиди яз гьисабнайтлани, гьикI хьайитлани женг бегьем хьайидалай кьулухъ адан нетижадиз цийи кьилелай кихлигиз жедачир. Им дуьз акъулдиз акси физва, гьикI лагъайтла спортсменри акъажунрин вахтунда авай гьалариз килигна женг члугъазва. Эгер Русланаз а вахтунда вич женгина кумукъзавайди чир хьанайтла, ам гавичлани эсиллагъ маса жуьреда ийидай.

Монреалда гьахъвал патал экъечлунихъ хийир авачир, гьикI лагъайтла виридаз судьяйрин комиссиядин кьарардин гьакьикъи чинебан себеб, сир чидай. Ада анжах FILA-дин руководстводи кьаст кьилиз акъудзавай. Кар ана авай хьи, и кьурулушдиз гьалибчийрин арада советрин спортсменар акуна кланзавачир. Вири лагъайтла, чи «классикрин тахсирдалди» хьана. Чи вилик экъечллай абуру мумкин тир цлуд медалдикай кьизилдин ирид медаль кьазанмишна. И кар FILA-дин президент Милан Эрцеганаз эсиллагъ бегенмиш хьанач. Ада судьяйрин советаниедал малумар авурвал, кьизилдин вири медалар са уьлкведиз фин лазим туш.

Мумкин я, Монреалда пашман а йикъара Руслан гьавурда авай хьи, вичихъ олимпийский умуд куьз жедай маса мумкинвал (шанс) мад жедач. Ам мад кьве йисуз акъажунра хьана, амма адаз вичин коллекция СССР-дин чемпионатдин кьизилдин анжах са медалдалди ахцлур хьийидай мумкинвал хьана. Идазни килиг тавуна, Ашуралиеваз идалай вилик кьазанмишнавай агалкьунар вичин тлвар вири тарихда Дагъустандин виридалайни хьсандиз кьуршахар кьадайбурун гьуьрметдин сиягда хьун патал бес жезва.

Аял гьахъармир

«Шерифали бубадин насигьатар» ктабдай»

1954-йис. За Ахцегъ межрайсыр-прома бухгалтервиле клвалахзавай. Кассир кефсуздаказ, директор чепиви Эюбов Тижиба (Ватандин Чехи дяведин моряк, «Дяведин Яру пайдах» ордендинни женгинин са жерге медалрин сагъиб, ам гьахъ гвай уьтквем итим тир) кьуллугъчийриз мажибар гун зал тапшурмишнавай. Директордин ваха Чеперин хуьре жемьтдивай нек-члём клватлзавай. А макъамда райондал хуси майишатрай нек клатуни планар алай. 25 литр нек са кило члёмий гьисабзавайвилай члём клватлдай, вучиз лагъайтла икI регъятни тир ва ам члурни жедачир.

Рикел алама, са сеферда а дишегьлидин са вацран мажибни кварталдин премия адан агакьзавай

гадади кьачуна. Кьвед-пуд йикъалай рагьметлу ашукъ Абдурагьман атана акъатна.

– Зи юлдашдиз кьезвай мажиб зи гададиз гайиди вуж я? – салам гайидалай кьулухъ гуя сабурувилелди риклик квай ихтилат башла-мишна ада.

– Зун я, халу, вуч хьана? – лагъана за. Ам ашукьдин паб тирдини заз чидачир.

– Чан хтул, вуна пул тлимил ганва, – инанмишвилелди зак тахсир куьз эгечлана.

– Чан халу, за адан вацран мажибдинни кварталдини премиядин пул Мамаев Мегьамед (ам госзакупкайрин рекъий инспектор тир) ва маса шагьидарни алай чкадал кьведра гьисабна дуьздаказ ганва, – жуван гьахъвал субутариз клан хьана заз.

– Чан хтул, зи аял нагъакьанди

туш, вуна дуьз ганвач, гьалатI хьана жеди.

– Чан халу, вун межлисдин итим я, ихтилат кватна гьинал-гьанал сивай акъатун мумкин я. АкI тахьун патал зун гьахъ ятлани, батлул ятлани гьикьван пул тлимил ганватла лагъ, исятда вахкуда, – за гуьжетнач.

– Ваь, за вахчудач, – лагъана, тахсирни зи хиве туна, ам бейкефдаказ хьфена. Са гьафтедилай хьиз, ашукъ Абдурагьман хтана, зи кьаншарда столдихъ ацукуьна.

– Чан хтул, багъишламиша, вун гьахъ тир. Гадади кьумар кьугъвана, буржлу яз, дидедин мажибдикай пул хкуднаваз хьана. Лап беябурна зун халкьдин вилик мердимазарди, – лагъана, хьфена.

Эхъ, аял гьахъарун эсиллагъ дуьз туш. Месэладин ери-бине чир тавуна, аялдин гьил кьуна мектебдиз муаллимдин патав, аялдин гафаралди ам гьакьариз гьидан-гьадан клвализ физвайбур тлимил авани? Аялдиз пис тербия гун – им еке батлулвал я.

СЛУЖБА ПО КОНТРАКТУ

ПОВЫШЕННЫЕ ВЫПЛАТЫ

3,1 млн руб. – от РД через Полк резерва

Единовременная выплата

3,6–4,1 млн Р*

Зарплата от 210 тыс Р

400 т.р. – РФ, от 100 до 600 т.р. – от муниципалитета

117

фед. номер

Пункт отбора по РД 8 (989) 484-69-95

ТЕРБИЯДИН МЕСЭЛАЙРАЙ

Хъсан крар гьикI гевесламишда?

М.НАРИМАНОВ, журналист-педагог, РД-дин культурадин лайихлу работник

Чпин аял вири патарихъай чирвилер авайди ва акъуллуди яз чIехи авун гзаф дидейрин мурад я. Амма аялар тербияламишунин рекъай гзаф къадар методикадин пособиар хъуниз килиг тавуна и жигъетдай дуьм-дуьз инструкция гьелелиг садани яратмишнавач. Ахътин диде-бубайр ава хьи, абуру педагогвилини ктабар кIелзаватIани, чпин аялар вири патарихъай вилик фенвайбур яз чIехи ийизва. Ихътин хизанрин сир квекай ибарат я?

Адетдин хизанра а кардихъ инанмиш я хьи, аялдин кьиле «Завай вири жеда» лагъай фикир тун агалкъунин замин я. Амма адалай аял «Завай вири жувавай жеда» лагъай фикирдал гъун важиблу я. Ихътин жуьредин кьатIунрикди аялди а кар чир жеда хьи, ам неинки гележегдиз физва, гьикI ада ам туькIуьрни ийизва. Ихътин аслу туширвал лагъайтIа, аял вахтарилай башламишзава. Эгер аялди са кар гьиле кьуртIа, яшдиз килиг тавуна, диде-бубади адан тереф хуьзва. Эгер гьиле кьунвай кIвалах кьилиз акъудиз жезвачтIа, мукьва-кьилийри ам гьеле бицIек тирди аялдин рикIел хкиз секинарзава.

Аялди ихтибар авун лап хъсан тарифун я. Бес адан хъсан крар гьикI гевесламишда, я тушни адаз кьенфет гудани? РикIел хвена кIанда хьи, са гьихътин ятIани хъсан карда сифте камар кьачузвай аял патал виридалайни кьиметлу тариф адаз ихтибар авун я. Эгер аялди са кар тамамвилелди ихтибарзаватIа, им акI лагъай чIал я хьи, адаз и кар лап хъсандиз чир хъанва.

Малум тирвал, аял лап михьи парталар алаз хъуни гьам дидедивай ва гьамни аялдивай къадарсуз гзаф кьуватар кьакъудда. Гьа са вахтунда камаллу дидейрин фикирдалди, личность (аял) вилик тухун патал михьи парталрихъ са хийирни авач. Идалайни гьейри, аялриз чеб гьикI акъавзатIа эсиллагъ кьайгъу авач. Гзаф вахтара аялрин патавни алаш-булаш гваз жеда. И кар себеб яз камаллу са диде-бубани кьапарай акъатдач. Абуру а кардин гьавурда ава хьи, аялар селигьасуз я ва абурун патав гьамиша са вуч ятIани аватзава, авахъзава ва кьацIузва. Гьавилий кIвал михьидаказ хуьнин патакъай датIана аялрин рикIел ххунин чкадал диде-бубайри абуруз яваш-яваш кьайдадин хийирдин гьакъиндай суьгьбет авуналди, кьулай шартIарал яшамин жедай мумкинвал гузва.

Адетдин диде-бубайри сейирдиз фенвай вахтунда аялриз мукьвал-мукьвал гьараярда: «Акьахмир», «Кямир», «Секин хуьхъ». Амма абурулай гзаф камаллу диде-бубайриз а кар чир жезва хьи, гьвечIи яшда авай аялрин энергия сергьатсузди я. ИкI хьайила, адаз чIехи яшдиз акъатайла гьиле кьур са гьихътин ятIани месэла эхирдал кьван кьилиз акъудиз регъят жеда.

Вири патарихъай чирвилер авай ва акъуллу аялриз, мумкин я, абуру гьвечIи

тирла къадарсуз гзаф крар ийидай ихтиар гузвай. Амма гьатта ихътин аялдин тайинарнавай сергьатрай экъечIдай ихтиар авач. Им, сифте нубатда, чIехибуруз гьурмет авуниз талукъ я. Куьне гьатта аялди гьараяр тийидайвал ва адан хъсан вири крар гевесламишдайвал хьайитIани аялди чIехи яшда авай мукьва-кьилидан намусдик хкIадай кар авур дуьшуьшда ада вич кутуг тавур жуьреда тухвайди кьатIун патал чIехида кIевивал хвена кIанда.

Аялди чIехи яшда авай инсанриз гьурмет авунин вердишвилер жезмай кьван фад кутуна кIанда. Абуруз а кар акун лазим я хьи, хизанда сифте чкадал диде ва буба ала ва абурулай вири крарни аслу я. И вахтунда гележегда веледри чIехибурулай аслу тушиз вири крар чпи кьилиз акъудиз чалишмиш жеда.

Са гьихътин ятIани чIуру кравай аял рикI алай шейиникай магьрумаруналди туьнбуьгъ авунин чкадал, адаз дуьзгъун ва кутугай кардай хийир кьачудай шартIар яратмишна кIанда. Эгер аял къадагъайрин ва туьнбуьгърин гуьтIуь сергьатра яшамин жезвачтIа, ам гьа вичин хийир патал кьилихар хъсан патакъ дегишариз чалишмиш жезва.

Чир хъана кIанда хьи, са карни фикир тагана амуькьзавач. Алай аямдин психологири чIурукIа кхъенвай гьар са гьарфунай аялдин тариф тавун меслятзава. Гуя чIехибуру ихътин жуьреди аялдин вилик фин гевесламишзавайди яз гьисабзава. Гележегдин «генийрин» диде-бубайр а кардихъ инанмиш я хьи, абурун гьихътин хьайитIани агалкъун гевесламишна кIанда. Гьатта ихътин дидедин патав аялди дафтардин чарчел чIугунвай шаклу манадин шикил гьайилани, ада и шикилдай са гьихътин ятIани плюсар, яни рази жедай терефар жагъурда. Кьилинди ам я хьи, ада маса мукьва-кьилийрин вилик аялдин и «эсердал» дамахар ийида. Ихътин рафтарвили аялди хъсандадай писдаказ гзаф таъсирда.

кументар.

Кар кьилиз акъудун патал паспортни гваз мукьвал алай МФЦ-дин идарадиз фин герек я. Эгер юзан тийидай объектдин документрин копийрикай амаз хьайитIа, гьабурни жував яхъ. Къейдзавайвал, документар гуьнгъуна хтунин патакъай арза иесидивай, адан законлу векилдивай ва я нотариусди тестиькарнавай ихтибардин чарчин бинедаллаз маса векилдивай вуьз жеда.

Чир хъун важиблу я: эгер объект 1998-йисан 31-январдалди маса кьачунвайди ятIа ва адан сагьибвилини ихтиарар Росреестра регистрация авунвачтIа, документрин копиар кьачун патал а документар гайи чкадиз ва я абуру тестиькарай нотариусдин патав фин герек жеда.

Куьллугъ гьакъидихъ кьилиз акъудзавайбурук акатзава.

ЯШАЙИШДИН КЪУЛЛУГЪ

Куьмекар гана

Фироза ГЪАМЗАЕВА, КЦСОН-дин кIвале яшайишдин рекъай къуллугъдай 3-отделенидин заведиш

Бригададин кьайда яшайишдин къуллугъ тешкилуни кьайдайрикай сад я. Им агакьзавай игътияжриз энгелвал авачиз жаваб гуьнин жуьре я. И мукьвара СВО-дин иштиракчидин диде Ибрагьимова Анибике Абдуловнадин тIалабуналди яшайишдин рекъай къуллугъдай 3-отделенидин соц-къуллугъчийри кIвалин приусадебный участокда «Социальный неотложка» проектдай серенжем тешкилна

мекдай ва вичин тереф хуьнай отделенидин къуллугъчийриз чухсагъул лагъана.

В целях предупреждения пожаров в жилье

Камал ШИРИНБЕКОВ, командир отделения ПУ-50 с.Ахты

газовых плит.

3. Никогда не оставляйте без присмотра включенные электроприборы.

4. Следите за исправностью электропроводки, не перегружайте электросеть, не допускайте применения самодельных

1. Никогда не курите в постели. Помните, сигарета и алкоголь – активные соучастники пожара.

2. Будьте осторожны при эксплуатации

электроприборов и «жучков».

5. Не закрывайте электролампы и другие светильники бумагой и тканями.

6. Не оставляйте на открытых площадках и во дворах тару (емкости, канистры и т.д.) с легковоспламеняющейся и горючей жидкостью, а также баллоны со сжатыми и сжиженными газами.

7. Не оставляйте детей без присмотра, обучите их правилам пользования огнем.

8. О соседях, создающих угрозу возникновения пожара, сообщайте в ближайшие подразделения пожарной охраны.

Бегьер кIватIзава

Россиядин аграрийри техилдин цийи бегьердин сад лагъай миллион тонн кIватIнава. Идакай РФ-дин хуьруьн майишатдин министерствонин сайтда хабар гузва. Чешмеди кьейдзавайвал, Россияда бегьер кIватI хуьруьн серенжемдин йигинвал артух жезва – кIвалахар 279,7 агъзур гектардин майданда кьиле тухванва. Алай вахтунда аграрийри 1,24 миллион тонн техил кIватIнава. Гектардай - 44,5 центнер. Алаатай йисан и вахтунин гекъитайла, им 1,5 сеферда гзаф я.

Хабар гузвайвал, техилдин бегьер алай сезонда виниз хъун - им хуьруьн майишатда комплекснидаказ кIвалахар кьиле тухунин нетижа я. Кьилди кьачуртIа, ихътин серенжемрин тIварар кьазва: бегьерлу сортарикай ва гибридрикай, ерилу тумарикай менфят кьачун, миянардай затIар ва СЗР (средства защиты растений) дуьз ишлемишун, алай девирдин агротехнологияр кардик кутун.

РФ-да 2026-йисан эвел кьилелай инихъ электроэнергия ишлемишунин къадар 0,7 процентдин гзаф хъанва. Идакай, «Системный оператор» карханадин правленидин председатель Федор Опадчийдин гафарал асаслу яз, «Интерфакс» изданиди хабар гузва.

Къейдзавайвал, РФ-да электроэнергия ишлемишунин къадар хкаж хъунин ериш 2026-йисан эвел кьилелай инихъ агъуз аватзава.

Ихтияр ава

Сентябрдин вацралай Россияда духтурдин чар (направление) гвачиз МРТ (магнитно-резонансная томография) ийиз жеда. Идакай, РФ-дин здравоохраненидин буйругъдал асаслу яз, «Интерфакс» изданиди хабар гузва.

Министерствонин махсус документда раижзавайвал, сагъар хьийидай серенжемар кьиле тухузвай духтурди (фельдшерди, акушерди) тайинар тавунани,

Бязи регионра гьавадин шартIари таъсир авунин делил авайвал амуькьзаватIани, бегьер кIватI хьийидай серенжем пландик кутунвайвал кьиле физва. Магьсулар дигмиш жердавай кIвалахрин еришар артух жеда. Вилив хуьзвайвал, кьачунвай бегьерди уьлкведин кьенепатан игътияжар тамамдиз таъминардай, суьрсетдин базардин дурумлувал ва экспортдин къадар хуьдай мумкинвал гуда.

Виликдай «Интерфакс» изданиди раижайвал, РФ-дин хуьруьн майишатдин министрдин гафаралди, 2025-2026-йисуз Россияда 60 миллион тонн техил экспорт ийидайди гьисабдиз кьачунва.

Алай вахтунда техил экспорт авунин къадар 52 миллион тонндин дережада ава. Чешмеди кхъизвайвал, виликдай РФ-дин хуьруьн майишатдин министерстводи 54-55 миллион тонн техил экспорт авун гьисаба кьунай.

Рекъем раижна

Июндин эвел кьилелай Опадчийди хабар гайивал, Россияда ва ЕЭС-да йисан эвел кьилелай инихъ электроэнергия ишлемишунин къадар 0,9 процентдин гзаф хъанва.

Къейдзавайвал, Россиядин сад тир энергосистемада ишлемишай электроэнергиядин къадар 2025-йисуз 1,161 триллион кВт.ч. хъанай. 2024-йисан дережадиз гекъитайла, им 1,1 процентдин тIимил я.

магнитно-резонансный ахтармишунар кьиле тухудай ихтияр ава.

Къейдзавайвал, МРТ медицинадин диагностикадин дуьм-дуьз ва хата-суз жуьре я. Ада кьенепатан органрин ва тканрин кьатарин (послойный) шикилар тамамдиз кьачудай мумкинвал гузва.

Документар квахъайла...

Эгер сагьибвилини ихтиярар ЕГРН-да регистрация авунвачтIа, квахъай документар (сагьибвилини ва технический) Росреестрдин архивдай вахчуз жеда. Идакай чаз МФЦ-дин къуллугъчийри ихтилатна.

Вуч арадал хкиз жеда? Ингъе ихътин документар:

- маса кьачунин-гуьнин, пишкешунин, дегишарунин икьрарар;
- ирсиниз талукъ ихтияррин шагъадатнама, нотариусди тестиькарнавай икьрар;
- суддин кьарарар, администрациядин кьарарар, приватизациядин гьакъиндай документар;
- межевой ва технический планар, гьакIни объектдиз талукъ архивдин до-

Гъажи Давудан экуь къаматдиз бахшна

(Хуси информация)

15-июлдиз Ахцегь райондин Чеперин хуьре дагъвийрин азал-вилин женгерин кьиле акъвазай кьеггал хва Гъажи Давуд рикел хкуниз талукъарнавай мярекат кьиле фена. Ам Гъажи Давудан тIварцIихъ галай фондуни (председатель – Нариман Фаталиев) тешкилнавай.

Мярекатда Ахцегь, Докъузпара, Мегъарамдхуьруьн, СтIал Сулейманан, Дербент, Табасаран районрай атанвай ва патарилай хтанвай мугъманри – мискIинрин имамри, жемиятдин деятелри, муаллимри, тарихдал, медениятдал рикI алай ватанэгълийри иштиракна. Абурун арада Ахцегь райондин депутатрин Собранидин председатель Гъажимурад Парпачев, Свердловскдин областдай хтанвай Расим Закиржаев, ФЛНКА-дин векил Жалалдин Абдуразакъов, Пирали Пиралиев, Ахцегьрин хуьруьн жуьмя-мискIиндин имам Абдулгъаши-м-гъажи ва масабур авай.

Анал рахайбуру Гъажи Давудан кьеггалвилерикай, тарихдин вилик адахъ авай лайихлувилерикай, ватанпересвилин тербиядикай ихтилатар авуна ва ихътин

серенжемар мукъвал-мукъвал тешкилун важиблу тирди кьейдна. Мярекатдин сергъятра аваз

гъакIни аялрин арада виридалайни хъсандиз Къуръан кIелунай конкурсени тухвана. Гъалибчийриз пишкешар гана. Са шакни алачиз, чи хайи района, хуьрера чIал, тарих, адетар хуьниз ва вилик тухуниз, кьеггалрин тIварар эбеди авуниз талукъарнавай мярекатар гъикъван пара хъайитIа, гъакъван хъсан я. Сифте нубатда – акъалтзавай несилар патал. Гъикъван абур руьгъдин ивирииз мукъва хъайитIа, гъакъван абурун ватанпересвални мягъкем жеда.

Аферин Гъажи Давудан экуь

къаматдиз бахшнавай мярекат тешкилайбуруз!

КЪАЦУ АПТЕКА

Гатфариз вучиз начагъ я?

Башир ШИХМУРАДОВ

Гзафбуру, гатфар алуькхайла, чеб зайифзава, начагъ я лугъуда. Гъатта А.С. Пушкинани «Весну я не люблю, весной я болен» лугъудай. Фагъумайла, ам начагъвал туш. ХъуьтIуьз чи бедендик квай витаминар, гзаф микроэлементар, беденди ишлемишна, тIимил я. Тебиатдин духтуррал гьалтзавай кIвалахар зайиф жезва, эгер вахтунда дарманар квай хъчарни чна гъазурнавачIа. ГъакI хъайила, хъчари чпин къуват кIватIдалди, абур дигмиш жедалди, агъадихъ чна квез гъамиша гъилик квай набататриз, майвайриз килигун ва абур ишлемишун теклифзава. Абур чна гъар юкъуз 450 граммдив агакъна тIуьна кIанзава. И къадар 250 граммдив агакъарайтIа, мадни хъсан жеда. Ингъе сифте нубатда ишлемишна кIанзавайбуру, хъуьтIуьн вахтундани чаз куьмек гуз гъазурбуру я.

Яру чугъундур. Ам тIвар-ван авай гъа чIаварилай Гиппократ, Галена, Диаскорида, Авиценнади, Парацельса ва масабуру дегъ заманайрилай сагъламвал хуьнин рекъе ишлемишзавай. Абуру иви тIимил квайбуруз, кьенепатан узъуьрар ва сагъариз четинзавай хирер авайбуруз чугъундур ишлемишун меслят къалурзавай. Ада микроэлементарин куьмекдалди чIулав лекъин (печень) клеткаяр миъхи ийизва, ратарин кIвалах хъсанарзава, давление агъузарзава, бедендикай артухан кьез хкудиз куьмекзава, холестерин тIимиларзава, дамарар миъхиз куьмекзава. Ам, гъи жуьреда ишлемишайтIани, менфятлу яз

гъисабзава.

Келем. Гиппократ, Диаскорида, Аристотела, Пифагора, Галена келемдин тарифардай, ам гзаф ишлемишун меслят къалурдай. Адак квай шежерди, пектинри, клетчаткади, В1, В2, В3, Р, РР, К, С витаминри, фитонцидри ва микроэлементри и майва гзаф менфятлуди тирди тесикъарзава. Туькъуьлда къванер, гастрит, подагра, атеросклероз авайбуруз ам сагъламардай тIуьн яз ишлемишун меслятава. Са истиканда авай келемдин миже хуьрек недалди вилик 20-30 декъикъа ам аз йикъа пуд сеферда хъвана кIанда.

Агъургъан хаталу азар я

Агъургъандин сифте лишанар ихътинбуру я: кьил элкьуьн, тIа хъун, рикIин тIалар гъиссун, нефес бес тахъун, хамуник квал акатун, нерар кьун, мукъвал-мукъвал илирзун, пIузарар дакIун ва икI мад. Азар кIеве гъатайла, нерин кьенепатар дакIуна, эсиллагъ нефес акъатдач, еке ифинар акъалтда. Нефес бес тахъуни, дар хъуни сифтени-сифте кьилин мефтIедин дамарриз, вилерин давлениедиз таъсирда. Агъургъан

гъакIни алай аямдин цIийи гужлу дарманрилайни хъун мумкин я. Атопический ринит тебиатдин бязи себебри бедендиз таъсир авунилай аслу я. Агъургъандин сифте лишанар гъеле аял вахтарилай малум жеда. Месела, незвай бязи шейэри, продуктри беденда са гъихътин ятIани дегишвал твада. Ахпа хамуниз тIварар акъатда, квал акатда. Гуьгъуьнлай школадиз фидай яшда аллергический ринит, бронхрин астма арадал атун мумкин я. Атопический ринитдин кIеви жуьре конъюнктивитдихъ (воспаление слизистых оболочек глаза) галаз алакьалу я - набататдин кукIа жедай руквади (пыльца) агъургъан арадал гъида.

Аллергиядин азарар гзаф заланбуру я. Бязи вахтар абур вири уьмуьрда кумукъда.

ПОЭЗИЯДИН ДАФТАРДАЙ

Къазалийрин Гъасан, Хуьруьгрин хуьр

Къуьруькар

Гъикъван иер аквада
Дагъдин чинай къуьруькар,
Мурдар хъиз элкьвенавай
Четин рехъ я къуьруькар.

Масад фирла къуьруькрай
Акъван регъят аквада,
Жув гъатайла къуьруькра
Жеда бегъем гъекъеда.

Уьмуьрдани ава чаз
Регъятвални четинвал,
Сад Аллагъди гурай чаз
Хъсанвални секинвал.

Пехилвилер куьз я бес,
Чаради артух акваз,
Сиве авай ширин мез
Алачиз нагъакъ рахаз.

Шукур хъайда ганва чаз
Гъардаз ризки кьисметна.
Уьмуьр тухун рази яз,
Аллагъдивай тIалабна.

Акъвазнава чи Шарвили!

КIелед хивез хкаж жезвай
МискIид патав гвай гура
Акъвазнава чи Шарвили
АкIурна тур вацIун рага.

Гъалибвилин тур гъилеваз,
Маяк хъиз, акъвазнава вун.
Шалбуз дагъдин нур пелеваз,
Хуьзва дере Самур вацIун.

«Хайи халкъ, секин ксус!», –
Шарвилиди чаз лугъузва.
Чи рикIериз сабурвал гуз,
Чан алай хъиз, ам рахазва.

Лезгистандиз атанай чи
Чапхунчийр шумуд сефер,
Лезги халкъар сад хъана,
Экъичнай ивид селлер.

Сабурлу я лезги халкъ кье,
Руьгъди лув гуз амай къван,
Яргъай акурла ви эхъен,
Зурзава кьанлу душман.

Лезги чилин даях я вун,
Лезгистандин дамах я вун,
Чи несирик руьгъ кутазвай
Гъамишалугъ лишан я вун,
Шарвили!

ЧIал ава чаз, ава Ватан

Рахух лекъер лезги чIалал,
Дамахдивди «Лезги» лугъуз.
Дидедин нек я ваз гъалал,
Са девирдан тахъай агъуз

Лезги чилни хайи Ватан,
Эминан чIал авай махан,
Мажбур я кье гъар са лезги,
Хайи чIалан хуьниз дерди.

ЧIал ава чаз, ава Ватан.
ЧIал ава чаз, чун я къакъан.
Дидедин чIал хуьзвай инсан
Са чIавузни жедач аскIан.

Гъинаг кьисмет хъайтIан чаз,
Дидед чIал хъуй мецел алаз,
Чи дидеярин ширин лай-лай
Ракъур тийин чна рикIелай.

Чи гъалибвал къакъуд жедач

СВО-да авай чи рухваря,
Ватан патал чанар гузвай,
Чи кьеггалар чи умудар,
Медальри хур ацIурнавай!

Чи кьеггалар, саламатдиз
Хтурай куьн кIвалериз.
Дидеяр ава ибадатра
Нур куй абурун рикIериз.

Душманар тупламиш яз,
Россиядал гьалтнава
Жегъилри чан къурбандиз,
Ватандин таъсиб хуьзва.

Гитлерани зулум крар
Чи халкъариз авурди я,
Сталина ягъай тагъмаяр
Вири дуьньядиз акурди я.

Гъикъван къурху гайитIани,
Халкъдин садвал чIкур жедач.
Душманар элуьхъайтIани,
Чи гъалибвал къакъуд жедач.

Сабурлу я чи халкъар кье,
Путин пачагъ кьиле аваз.
Сабурлу я Россия кье,
Зурба яракъ гъиле аваз.

Аллагъдин рагъметдик кваз хъурай!

И йикъара чав мад са хажалатдин хабар агакъна: СВО-да вичин аскервилин буржи тамамардайла Ахцегьрин хуьруьн агъали Бейбалаев Мегъамедрасул Бейбалаевич игитвилелди телеф хъана. Ам 17-июлдиз хайи хуьре кучудна.

«Ахцегь район» МР-дин руководстводи ва райондин «ЦIийи дуьнья» газетдин редакциядин коллективди адан хизандиз ва мукъва-къилийриз, дериндай хажалат чIугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагъмет хъурай вичиз!

ЦIийи дуьнья

(Новый мир)

Учредитель:
Администрация
муниципального района
"Ахтынский район"
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район,
с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» отпечатана в
ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент,
ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия
газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться
в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1450 экз.

Заказ №